

Рудакевич М.І.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Рудакевич О.М.

Західноукраїнський національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ СПРИЯННЯ ПРЯМИМ ІНОЗЕМНИМ ІНВЕСТИЦІЯМ В УМОВАХ СТРАТЕГІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Досліджено особливості державної політики України в сфері прямих іноземних інвестицій в умовах російської агресії проти України та розкрито евристичний потенціал підходів до вироблення інвестиційної політики, які певною мірою нейтралізували б чинник стратегічної невизначеності, обумовлений війною. Охарактеризовано феномен невизначеності як іманентний стан природи та соціального світу й розкрито алгоритм врахування його проявів при виробленні стратегії і тактики інвестиційної діяльності. Ситуація стратегічної невизначеності у війні між росією та Україною полягає в тому, що сторони протистояння та їх союзники не мають змоги чітко визначити стратегію перемоги, перебуваючи у стані патової ситуації. Обґрунтовано положення про те, що в умовах істотної невизначеності продуктивними є такі основні підходи до формування державної політики сприяння прямим іноземним інвестиціям: творче використання міжнародного досвіду інвестування, накопиченого Європейським Союзом упродовж останнього десятиліття, в т. ч. із залученням України до цього процесу; застосування свот-аналізу інвестиційної сфери вітчизняної економіки для формування та корегування інвестиційних процесів в умовах воєнного стану; використання інструментарію кризового менеджменту, творчо розвинутого з використанням теорії невизначеності та обставин російсько-української війни. У висновках серед причин невизначеності вказуються чинники суб'єктивного і об'єктивного характеру. До першого з них віднесено недостатню цілеспрямованість інституцій, які здійснюють планування та інфраструктурне забезпечення інвестиційної діяльності; до другого – зовнішні та внутрішні обставини, які безпосередньо не залежать від волі політичних, економічних та адміністративних суб'єктів: воєнний стан, повномасштабна війна, економічні та фінансові кризи тощо. Саме вони в умовах стратегічної невизначеності є передумовами та стимулами радикальної перебудови міжнародних інвестиційних процесів, підвищення їх ефективності. Стаття завершується переліком основних проблем на які слід звернути увагу дослідникам і практикам у сфері прямих іноземних інвестицій в українську економіку.

Ключові слова: *інвестиційна діяльність, прямі іноземні інвестиції, державна інвестиційна політика, інвестиційний клімат, алеаторна невизначеність, стратегічна невизначеність.*

Постановка проблеми. В умовах, що склалися в Україні після повномасштабної агресії путінського режиму, вкрай важливим є вироблення дієвої інвестиційної політики, спрямованої на стимулювання прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що допоможуть підняти з колін зруйновану війною економіку та дадуть змогу забезпечити в майбутньому задовільний рівень життя громадян. За даними уряду України, Світового банку та ООН станом на початок 2024 р. вартість відбудови та відновлення України після війни, становитиме понад 486 мільярдів доларів протягом наступних 10 років [8]. Як твердять експерти, цей процес може стати найбільшою соціально-економічною

операцією з часів Плану Маршала після Другої світової війни.

З недавнього часу популярною стала фраза Президента Франції Емманюеля Макрона про «стратегічну невизначеність» щодо ситуації в Європі та світі в умовах російської війни проти України [4]. Ситуація стратегічної невизначеності полягає в тому, що сторони протистояння та їх союзники не мають змоги чітко визначити стратегію перемоги, перебуваючи в стані патової ситуації. Бізнес-середовище сподівається, що економічні аргументи, на яких базується здоровий глузд, в решті-решт переможуть політичні амбіції та ідеологи. Віра в перемогу над рашизмом спо-

нукає владні інституції та бізнес Європи, незважаючи на суттєві ризики, формувати та втілювати в життя оновлену стратегію і тактику міжнародної інвестиційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним аспектам міжнародної інвестиційної діяльності в Україні в умовах глобалізації присвячені роботи таких авторів, як Я. Бережний, Л. Ванькович, А. Пересада, Н. Потьомкіна, Н. Свірідова, Л. Сімків, Т. Харченко та ін. Впродовж 20-тих років ХХІ століття опубліковані дослідження, в яких розкрита інвестиційна політика ЄС у контексті зовнішньоекономічних зв'язків з Україною (А. Вдовічен, О. Воронова [2]; М. Лугова, І. Цимбалюк, Н. Павліхіна [7]; В. Причепа, О. Семенюк, О. Ратушняк [9]; М. Татар [17] та ін.), а також державна інвестиційна політика в Україні в умовах війни (А. Славкова, Д. Колісник [15]; Т. Танасієнко, І. Врублевський, В. Пятичку, В. Урізченко [16] та ін.).

В них розглядаються нові можливості посилення інвестиційних потоків в Україну в умовах набуття нею статусу кандидата на вступ у Європейський Союз, модернізація інвестиційної інфраструктури та законодавства української держави, поширення на Україну, її економіку інвестиційних потоків об'єднаної Європи, покращення інвестиційної привабливості та посилення гарантій безпеки капітальних вкладень у сфері державної економіки та приватного бізнесу. Важливими об'єктами досліджень також стали політичні й економічні виклики, що негативно впливають на стан і розвиток прямих іноземних інвестицій: економічна нестабільність, яка істотно посилилася із початком повномасштабної війни росії проти України, прояви корупції та слабкість судової системи, руйнація енергетичної і транспортної інфраструктури тощо. Окрему групу публікацій такого роду становлять дослідження з розвитку антикризового менеджменту в умовах війни (Ю. Копчак, М. Матвеев, В. Пугачов [5]; Д. Кучер [6] та ін.).

Не дивлячись на значну кількість досліджень на інвестиційну тематику в сучасних умовах, актуальною залишається тема формування інвестиційної політики у ситуації наростаючої політичної та економічної невизначеності в Україні та світі. Зокрема, це стосується вироблення і творчого застосування загальнотеоретичних основ феномену стратегічної невизначеності, який зумовлює не лише розширення проблемного поля бізнесової діяльності, але й створює передумови для рішучого оновлення стратегії і тактики міжнародного інвестування, спрямованого на Україну.

Постановка завдання. Мета статті – з'ясувати особливості політики в сфері прямих іноземних інвестицій в умовах стратегічної невизначеності, обумовленої російською війною проти України, та розкрити творчий потенціал основних підходів до вироблення інвестиційної політики, які б значною мірою нейтралізували фактор невизначеності.

Виклад основного матеріалу. Державна інвестиційна політика – це комплекс правових, адміністративних, економічних та дипломатичних заходів, спрямованих на активізацію, покращення структури та підвищення ефективності інвестиційних процесів. Українська держава докладає значних зусиль для правового забезпечення інвестиційної діяльності. Так, у 2020 р. було прийнято Закон «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україну». Йдеться про те, що сума інвестицій повинна перевищувати 20 млн євро, а термін реалізації інвестиційного проєкту має сягати до п'яти років. Законом передбачені такі форми державної підтримки інвестиційних проєктів як податкові пільги, надання у користування земельних ділянок, будівництво об'єктів суміжної інфраструктури тощо [10]. Важливу роль у покращенні інвестиційної діяльності відіграє також Закон України «Про внесення змін до закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків», прийнятий у листопаді 2023 р. [11] Інвестиційній діяльності сприяють такі державні інституції, як Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства (Агенція ДПП / PPP Agency – Ukraine), Державна установа «Офіс із залучення і підтримки інвестицій» (ДУ «Юкрейнінвест») та ін.

Незважаючи на певні успіхи, Україна за роки незалежності, на жаль, не змогла стати інвестиційно привабливою країною. За останні 5 років надходження в економіку держави становили в середньому \$3,385 млрд. На початку 20-х років ХХІ ст. спостерігалася позитивна динаміка прямих іноземних інвестицій. Так, у 2021 р. у вітчизняну економіку було інвестовано \$7,555 млрд. У 2022 р. статистика фіксує відтік інвестицій (-\$5,535 млрд) у зв'язку з повномасштабними воєнними діями росії проти України. Проте, у 2023 році обсяг ПІІ зріс на \$2,943 млрд у порівнянні з 2022 роком [13]. Зростання інвестиційних потоків продовжувалося і в 2024 р., при цьому стратегічні партнери України жертвували мільярдні кошти на допомогу армії та цивільному населенню, що зазнало варварських руйнувань у війні.

Перш ніж продовжити наші міркування, окреслимо зміст і пізнавальну роль поняття «невизначеність». У найбільш поширеному розумінні, невизначеність трактують як альтернативу визначеності, тобто повному детермінізму (передбачуваності). За походженням виділяють три види невизначеності: алеаторну (Aleatory Uncertainty), причиною якої є нестабільність, постійна мінливість фізичного середовища; епістемічну (Epistemic Uncertainty), що виникає при відсутності знань або розуміння подій і явищ; семантичну (Semantic Uncertainty), пов'язана з неоднозначним трактуванням і розумінням окремих понять і термінів [14].

Професор програми MBA Міжнародного інституту бізнесу В. Савчук у статті «Невизначеність як середовище для створення смислів і цінностей», наголошує, що невизначеність – це «іманентний стан природи і соціального світу, його суттєва риса та закономірність. Тому, цим фактом не можна нехтувати; його слід враховувати при прийнятті рішень» [14]. На думку професора, приймаючи рішення, суб'єкт завжди має мати на увазі таку логічну послідовність управлінського процесу: усвідомлення невизначеності, її природи та різновиду – імовірнісне мислення (з використанням дедуктивної логіки та інтуїції) – моделювання (когнітивні та математичні моделі, використання теорії імовірності, формування матриць станів та процесів тощо) – прийняття рішення – його виконання [14].

Невизначеність не лише зумовлює проблеми, а й створює передумови для вирішення складних життєвих ситуацій людей, інститутів і народів. Це стосується і війни. На думку українського філософа С. Дацюка, «стан невизначеності – це те, що дає нам війна. Уміння легко звільнитися від усіх визначень. Як інакше, – зауважує він, – ми могли змусити себе переглянути економічні відносини, деякі речі плану мислення, мовні відносини?! Це надзвичайно важко, і ніхто цього не допустив би, а війна дає вам цей шанс...» [3].

Якою має бути державна політика інвестування в умовах істотної невизначеності, зумовленої воєнними діями проти суверенної країни? На нашу думку, заслуговують на увагу такі основні підходи до її осмислення і формування:

- використання міжнародного досвіду інвестування, особливо накопиченого Європейським Союзом упродовж останнього десятиліття, в т. ч. із залученням України до цього процесу;

- творче застосування свот-аналізу інвестиційної сфери вітчизняної економіки для формування та корегування інвестиційних процесів;

- використання інструментарію кризового менеджменту, творчо розвинутого, відповідно до обставин воєнного стану, та використання основних постулатів теорії невизначеності для їх обґрунтування.

За даними Європейської комісії, інвестиційна політика ЄС має такі пріоритети та напрямки: 1) відкриття зовнішніх ринків для компаній Євро-союзу; 2) гарантування компаніям ЄС захисту за кордоном; 3) формування передбачуваного та прозорого бізнес середовища; 4) залучення міжнародних інвестицій в ЄС; 5) чітке та послідовне виконання міжнародних інвестиційних правил; 6) захист інвестицій громадян та компаній за кордоном; 7) забезпечення вільного руху платежів, капіталу та ключових кадрів, необхідних для міжнародних інвестицій [20].

Стратегічно важливим для початку (20-х років) ХХІ століття було визначення нових областей для інвестицій та інновацій, які дали б не лише підвищення потенціалу економічного зростання, а й нову якість життя людей. Мова йде про охорону навколишнього середовища, альтернативну енергетику та ресурсозбереження.

Наступний етап розвитку інвестиційної політики ЄС пов'язаний із формуванням нового інструментарію для підтримки та подальшого розвитку країн-членів ЄС. Йдеться, у першу чергу, про Інвестиційний план для Європи під назвою План Юнкера (2014 р.), розроблений Європейською комісією та Європейським інвестиційним банком. У центрі п'ятирічного плану було створення Європейського фонду стратегічних інвестицій, який матиме у розпорядженні 21 млрд євро і фінансуватиме інфраструктурні проекти у сфері енергетики, транспорту, освіти та інновацій. Його спрямування – усунення бар'єрів для інвестицій шляхом покращення інвестиційного клімату, забезпечення більшої передбачуваності, усунення вузьких місць для інвестицій, активізація технічної допомоги. За словами Жан-Клода Юнкера, – тодішнього Президента Європейської комісії, – виділені із союзного фонду кошти використають як «стартовий капітал», аби залучити ще приблизно 300 млрд євро приватних інвестицій протягом трьох років [18].

У 2017 р. був сформований новий зовнішній інвестиційний план для країн-партнерів ЄС, серед яких була й Україна. Завданням стало залучення 44 млрд євроінвестицій до 2020 року через механізм страхових гарантій для інвесторів. Успішна реалізація Плану Юнкера дозволила Єврокомісії розробити на 2021–2027 рр. програму InvestEU,

зорієнтовану на сприяння подальшому зростанню інвестицій та створенню додаткових робочих місць [19]. Цей документ передбачає залучення не менше 650 млрд євро додаткових інвестицій. Для більшої прогнозованості та дієвості Програми InvestEU було об'єднано Європейський фонд сталого розвитку (EFSD) з 13 іншими фінансовими інституціями ЄС.

Оновлюючи та розвиваючи засади інвестиційного процесу в ЄС в умовах загострення конкуренції, істотна увага приділялася формуванню демократичного та конкурентного економічного середовища. Завдяки цьому, ЄС став одним із найвідкритіших інвестиційних режимів у світі, що передбачає найменші обмеження щодо прямих інвестицій ззовні, а також можливість придбання інвесторами компаній Євросоюзу. Ще один важливий досвід ЄС у сфері інвестування – це розвиток міжкордонного співробітництва країн ЄС із регіонами сусідніх держав. Співробітництво в рамках єврорегіонів дозволяє посилити інвестиційну співпрацю, що сприяє формуванню єдиного економічного простору в Європі, а також підготовці нових держав, в т. ч. України, до вступу в ЄС.

Як бачимо, творчий розвиток інвестиційного процесу в ЄС завжди супроводжувався належною увагою до проблеми невизначеності: забезпечення більшої передбачуваності в розвитку економічних процесів, усунення політичних, правових та адміністративних бар'єрів, розроблення та вдосконалення механізмів страхових гарантій для інвесторів, зміцнення стресостійкості фінансової системи держав та міжнародних організацій, удосконалення методики планування і прогнозування, демократизацію й лібералізацію інвестиційного режиму, поєднання конкурентних засад із принципами солідарності в середовищі бізнесу тощо.

Важливим засобом розроблення обґрунтованої стратегії розвитку соціальних процесів, комплексного підходу до обґрунтування політичних векторів у тих чи інших сферах суспільного життя є свот-аналіз. Він, як показує практика, також суттєво звужує ареал невизначеності. Іншими словами, мова йде про те, щоб аргументовано з'ясувати сильні й слабкі сторони інвестиційної діяльності за даних умов, а також передбачити (змодельовати) сприятливі можливості та загрози на близьку й тривалу перспективу. Свот-аналіз, як важливий інструмент для стратегічного планування, допомагає комплексно оцінити внутрішнє та зовнішнє середовище, в якому функціонує національна економіка, та визначити ключові фактори, що впливатимуть на її розвиток.

Для нашого аналізу залучимо факти і висновки, обґрунтовані у вітчизняній економічній літературі, присвяченій міжнародному інвестуванню [1, 12, 15, 16, 17]. Здійснюючи свот-аналіз України, як об'єкта зовнішнього інвестування, розглянемо структурні компоненти цього аналізу, звертаючи увагу на цінності-цілі, цінності-засоби та цінності-умови, що проявляються в інвестиційному процесі.

1. **Позитивними**, а в окремих випадках і **сильними** сторонами України, як об'єкта зовнішнього інвестування є, на нашу думку, такі:

- демократичність української держави і суспільства, а також ліберальність політичних, економічних та екологічних норм;
- великий та відкритий конкурентний ринок у більшості сфер сучасної економіки;
- дефіцит внутрішніх інвестиційних коштів в умовах прагнення влади і бізнесу істотно активізувати розбудову національної економіки та включення її у міжнародний економічний процес;
- відносно дешева та доволі висококваліфікована робоча сила, а також високий загальноосвітній рівень громадян України;
- наявність значного позитивного досвіду правового та інституційного забезпечення інвестиційних процесів, що істотно збагатився за роки набуття Україною статусу асоційованого члена ЄС з 2014 р. та статусу кандидата в члени ЄС з червня 2022 року;
- реалізація Національної стратегії збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну, розробленої на запит Уряду у співпраці з Офісом Національної Інвестиційної Ради, Міністерством економіки України та Офісом із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest [21];

2. **Можливості** для подальшого розвитку зовнішніх інвестицій в економіку України такі:

- розгортання процесу інтеграції вітчизняної економіки з економічною системою ЄС в умовах виконання вимог, обумовлених набуттям членства в цій міжнародній організації;
- використання набутого досвіду забезпечення ПП за роки суверенного існування України та залучення української держави, її економіки до реалізації інвестиційних планів ЄС щодо інших країн, з якими наявні тісні економічні зв'язки;
- посилення взаємодії з державами-партнерами, які надають Україні фінансову та іншу допомогу у зв'язку з агресією путінського режиму. Особливе значення для перспективи інвестування має укладення двосторонніх угод із державами G-7 та іншими країнами, які виявляють солідарність з Україною в цей час;

– багаті природні ресурси української держави та значний трудовий потенціал країни;

– перспектива завершення війни на справедливих для України умовах та повернення громадян України із набутим досвідом трудової діяльності в умовах демократії та розвиненої ринкової економіки у свою державу.

3. **Слабкі** сторони України, як об'єкта зовнішнього інвестування в умовах війни, доволі аргументовано та предметно означені в програмному документі Агенства США з розвитку (USAID) «Нова Україна: Стимулювання інвестицій у свободу, мир і процвітання», в якому враховано в т. ч. точку зору американських кампаній, які мали досвід підприємницької діяльності в Україні [12]. Основними серед зазначених є, на нашу думку, такі:

– відсутність чітко скоординованих зусиль основних суб'єктів інвестиційного процесу: Уряду України, українського приватного сектору, міжнародних країн-партнерів, агентств зі сприяння інвестиціям та міжнародних інвесторів;

– чітко не визначені сфери відповідальності за політику в галузі прямих іноземних інвестицій, тобто відсутність ясності на якому державному органі лежить відповідальність за ті, чи інші напрями роботи;

– обмежена роль приватного сектору в розробці політики прямих іноземних інвестицій, що зменшує її ефективність та сповільнює досягнення загальнонаціональних цілей;

– однією з основних перешкод для інвестування в Україну є невпевненість іноземних інвесторів у режимі оподаткування;

– істотного поліпшення вимагає правова база, а також захист інвестиційних прав іноземного бізнесу, що лежить в основі сприятливого інвестиційного клімату;

– не вистачає сильною єдиною інституції із сприяння інвестиціям з достатніми бюджетними, кадровими та іншими ресурсами;

– високий рівень корупції та бюрократизму у владних структурах загальнонаціонального та регіонального рівнів.

4. **Загрози** для зарубіжного інвестування, що мають місце в сучасних умовах буття України, полягають у першу чергу в тому, що:

– україно-російська війна загрожує стійкості демократичного політичного режиму в державі, що може істотно вплинути на ліберальний характер законів, які регулюють економічні відносини та забезпечують сприятливий інвестиційний клімат;

– подальша ескалація воєнного протистояння може привести до руйнації енергетики, промислових та інших підприємств, портів, залізничного та інших об'єктів інфраструктури;

– серйозне занепокоєння викликає низька дієвність механізмів забезпечення ринкових прав і свобод інвесторів;

– загострення економічної конкуренції із сусідніми державами.

Менеджмент кризових станів в умовах війни, як перспективний напрям досліджень управлінських процесів в економіці й бізнесі, почав активно розвиватися з першого року повномасштабного вторгнення росії в Україну. За висновками авторів статті «Трансформація сучасного менеджменту в умовах війни» Ю. Копчака, М. Матвєєва та В. Пугачова – «управління у воєнний час вимагає унікального набору навичок та підходів, які відрізняються від звичайного антикризового менеджменту» [5]. Йдеться про методику швидкого прийняття рішень, реструктуризацію ієрархічних моделей, реформування організаційних структур, розробку стратегій пом'якшення наслідків для підтримання операційної стабільності на основі чітких математичних моделей, адаптацію до змінюваних обставин та збереження комунікативних зв'язків, управління перервами у виробництві, що, разом узяті, є важливими передумовами успішності та стійкості бізнесу в умовах війни [5].

Висновки. Ступінь стратегічної й тактичної невизначеності, як в економічній сфері загалом, так і у сфері міжнародних інвестицій в умовах російсько-української війни, є істотною. Серед причин невизначеності є чинники суб'єктивного і об'єктивного характеру. До першої групи слід віднести недостатню цілеспрямованість та організованість інституцій, які здійснюють планування та інфраструктурне забезпечення інвестиційної діяльності; до другої – зовнішні та внутрішні обставини, які безпосередньо не залежать від волі економічних та адміністративних суб'єктів: воєнний стан, повномасштабна війна, економічні та фінансові кризи тощо. Однак, зарубіжні інвестори набули значного практичного досвіду істотних вкладень в економіку України. Унікальні природні та людські ресурси нашого краю та перспектива входження України в Європейський Союз мотивують іноземців розвивати свій бізнес в умовах суттєвих ризиків. З іншого боку, міжнародні економічні альянси та міжнародні організації виробили дієві механізми попередження та компенсації втрачених в екстремальних умовах фінансових та інших засобів інвестування.

На особливу увагу заслуговує також думка про те, що в умовах невизначеності, у т. ч. стратегічної, створюються передумови для активної і радикальної перебудови у сфері міжнародних інвестиційних процесів. Сміливі і далекоглядні заходи, що здійснив Європейський Союз у галузі інвестування впродовж останнього десятиріччя, дозволили вивести економіку об'єднаної Європи на новий рівень і, що особливо важливо, включити в цей процес Україну. Війна багатократно збільшила увагу міжнародних інвесторів до перспектив України, про що переконливо засвідчила міжнародна конференція з відновлення держави, що відбулася 11–12 червня 2024 р. у Берліні [22].

Дослідження розкрило творчий потенціал таких традиційних, але збагачених теорією і методологією невизначеності, підходів до вироблення інвестиційної політики, які б значною мірою нейтралізували фактор воєнного стану в Україні. Це – творче використання міжнародного досвіду інвестування Європейського Союзу, застосування свот-аналізу інвестиційної сфери вітчизняної економіки, удосконалення інструментарію кризового менеджменту з використанням постулатів теорії невизначеності.

На нашу думку, в подальшому слід звернути увагу та такі проблемні аспекти політики України у сфері сприяння прямим іноземним інвестиціям:

– послідовно втілювати в практику ключовий принцип сучасного передового підходу до модернізації України, суть якого полягає в максимальному спрямуванні інвестиційних проєктів

на приватні інвестиції та державно-приватні партнерства, замість державних інвестицій;

– чітко визначити сфери відповідальності за приватні іноземні інвестиції відповідних органів державної влади та вимагати від них постійної звітності про проведену роботу;

– домогтися скоординованих зусиль основних суб'єктів інвестиційного процесу та забезпечити максимальну публічність взаємодії усіх зацікавлених сторін;

– суттєво зміцнити вітчизняні агентства із стимулювання інвестицій, подбавши про їх належне фінансове і технічне забезпечення, залучивши до їх роботи фахівців із відповідною освітою та досвідом;

– налагодити порівняльний аналіз і оцінку конкурентоспроможності та результативності у сфері залучення приватних іноземних інвестицій, здійснювати принципову оцінку виконання угод з інвестування та ефективності діяльності створених підприємств;

– домогтися оперативного перегляду інструментів державного регулювання підприємницької діяльності зарубіжних інвесторів та вітчизняного бізнесу для формування більш сприятливого конкурентного середовища;

– надійно захистити права власності іноземних інвесторів та домогтися послаблення обмежень на обмін іноземних валют, вдосконалюючи процедури проходження державного кордону;

– продовжити зміцнення антикорупційних інституцій, істотно скоротивши потребу фізичної взаємодії інвесторів із посадовцями державного сектору.

Список літератури:

1. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України : матеріали доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 571 с.
2. Вдовічен А. А., Воронова О. В. Євроінтеграційні досягнення України на шляху до членства в ЄС: зовнішньоекономічний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №7. С. 35–41. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3409> (дата звернення – 12.10.2024 р.).
3. Дацюк С. "Найбільша цінність війни – невизначеність". URL: <https://www.youtube.com> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
4. Ідея працює: Макрон прокоментував реакцію Росії на його слова про стратегічну невизначеність. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20240505-ideya-praczuje-makron-prokomentuvav-reakcziyu-rosiyi-na-jogo-slova-pro-strategichnu-nevuznachenist/> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
5. Копчак Ю., Матвеев М., Пугачов В. Трансформація сучасного менеджменту в умовах війни. *Економіка і суспільство*. Електронний журнал. 2023. №51. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-24> (дата звернення – 12.10.2024 р.).
6. Кучер Д. Менеджмент під час війни: стратегія управління для виживання та розвитку. URL: <https://mind.ua/openmind/20256930-menedzhment-pid-chas-vini-strategiya-upravlinnya-dlya-vizhivannya-ta-rozvitku> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
7. Лугова М. С., Цимбалюк І. О., Павліха Н. В. Інвестиційна діяльність ререгіону в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз та напрями ак активізації: моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 241 с.
8. Оцінка потреб України на відбудову та відновлення. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/otsinka-potreb-ukrayiny-na-vidnovlennya-ta-vidbudovu> (дата звернення – 12.10.2024 р.).

9. Причепя І. В., Сметанюк О. А., Ратушняк О. Г. Інвестиційна політика Європейського Союзу в межах зовнішньоекономічних зв'язків з Україною. *Ефективна економіка*. 2020. № 5.
10. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 р., №1120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
11. Про внесення змін до закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків: закон України від 22.11.2023 р. № 3497-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-IX#Text> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
12. Програма USAID «Нова Україна: стимулювання інвестицій у свободу, мир та процвітання». 2023. 39 с. URL: <https://www.usaid.gov/sites/default/files/2023> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
13. Прямі іноземні інвестиції. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
14. Савчук В. Невизначеність як середовище для створення смислів і цінностей. URL.: <https://iib.com.ua/ru/novosti-mib/item/5886-nevznachenist-yak-seredovische-dlya-stvorenniya-smisliv-i-tsinnostey.html> (дата звернення – 12.10.2024 р.).
15. Славкова А.А., Колісник Д.Р. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєнної відбудови. *Економіка і суспільство*. 2023. Вип 6. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/12/05/2023-РАКТ-8pdf> (дата звернення – 12.10.2024 р.).
16. Танасієнко Н., Врублевський І., Пятничка В., Урізченко В. Державна інвестиційна політика в Україні в умовах війни та повоєнного періоду. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-50> (дата звернення – 12.10.2024 р.).
17. Татар М. С. Напрямки стимулювання інвестиційно-інноваційної активності та залучення іноземних інвестицій в підприємства України. *Управління розвитком соціально-економічних систем: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 21-22 березня 2024 року). Харків: ДБТУ. Ч. 1. 2024. С. 634–637. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/jspui/handle/123456789/50661> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
18. Юнкер оголосив масштабний інвестиційний план ЄС. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news_in_brief/2014/11/141126_hk_eu_investments (дата звернення – 12.10.2024 р.).
19. InvestEU. URL: https://investeu.europa.eu/investeu-programme_en (дата звернення – 12.10.2024 р.).
20. The official site of European Commission Investment URL: <http://ec.europa.eu/trade/policy/assessing-markets/sinvestment/> (дата звернення – 19.12.2024 р.).
21. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/> (дата звернення – 19.10.2024 р.).
22. Ukraine Recovery Conference – URC2024. Berlin, Germany. URL: <https://ua.urb-international.com/> (дата звернення – 26.10.2024 р.).

Rudakevych M.I., Rudakevych O.M. FEATURES OF UKRAINE'S POLICY IN THE SPHERE OF PROMOTING FOREIGN DIRECT INVESTMENT UNDER CONDITIONS OF STRATEGIC UNCERTAINTY

The peculiarities of Ukraine's policy in the sphere of direct investment under conditions of russian aggression toward Ukraine were studied, and the heuristical potential of the development of investment policies that could neutralize the factor of the war-caused strategic uncertainty to some extent was revealed. The phenomenon of uncertainty as the immanent state of nature and the social world was characterized and the algorithm of taking the phenomenon's ostents into account while creating the strategy and tactics of the investment itself. The situation of strategic uncertainty in the war between russia and Ukraine lies in the opposing sides and their supporters having no possibility of determining a strict strategy for winning the war and being in a state of stalemate. It was also substantiated that under the conditions of significant uncertainty, the efficient approaches to forming a state's policies in promoting foreign direct investments include the creative application of international investment experience made by the European Union within the last decade, involving Ukraine in this process; implementing the SWOT analysis of the investment sphere of the domestic economy in order to form and adjust the investment processes under martial law conditions; the deployment of crisis management toolkit, creatively developed considering the uncertainty theory and the circumstances of the Russo-Ukrainian war. In the conclusions, the reasons for the uncertainty contain factors of both objective and subjective nature. The first ones include the insufficient purposefulness of the institutions responsible for planning and the infrastructural supply of investment activities. The second one includes inner and outer circumstances that do not depend on the will of either political, economic, or administrative actors, i.e., martial law, full-scale war, economic and financial crises, etc. They are indeed the prerequisites and inducements of a radical reorganization and efficiency enhancement of international investment processes in the circumstances of strategic uncertainty. The article concludes with a list of the main issues that should be taken into consideration both by the researchers and by the practitioners in the sphere of direct foreign investments into the Ukrainian economy.

Key words: investment activity, foreign direct investment, state investment policy, investment climate, aleatory uncertainty, strategic uncertainty.